

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **R.S.**, bývajúcej v T., proti žalovaným 1/ **Mgr.A.M.**, sudkyni Krajského súdu v Trnave, 2/ **JUDr.M.U.**, predsedníčke Krajského súdu v Trnave, 3/ **JUDr.P.S.**, sudcovi Krajského súdu v Trnave, 4/ **JUDr.D.W.**, sudkyni Krajského súdu v Trnave, 5/ **JUDr.M.J.**, sudcovi Krajského súdu v Trnave, 6/ **V.V.**, sudcovi Krajského súdu v Trnave, 7/ **JUDr.L.J.**, sudcovi Krajského súdu v Trnave, 8/ **JUDr.V.T.**, sudcovi Krajského súdu v Trnave, 9/ **JUDr.D.Š.**, sudkyni Krajského súdu v Trnave, **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 12 C 155/2009, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Trnave, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. Iveta Jankovičová, JUDr. Andrea Dudášová, JUDr. Anton Jaček, JUDr. Ľubica Spálová, JUDr. Magdaléna Krajčovičová, JUDr. Eva Barcajová, JUDr. Mária Klepancová, JUDr. Silvia Hýbelová, JUDr. Katarína Slováčeková, Mgr. Dušan Čimo, Mgr. Fedor Benka, JUDr. Lea Stovičková, JUDr. Ivan Ilavský, JUDr. Daniela Šramelová, JUDr. Marián Jarábek, Vladimír Vlček, JUDr. Vladimír Tencer, JUDr. Darina Wolfová, JUDr. Pavol Sládok, Mgr. Anna Mizerová, JUDr. Janka Klčová, JUDr. Ľuboš Jurkovič, JUDr. Jarmila Urbancová, JUDr. Katarína Benczová, JUDr. Petra Príbelská, JUDr. Mária Usačevová, JUDr. Božena Husárová, JUDr. Róbert Foltán a JUDr. Ľubomír Bundzel ml., **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 10 NcC 79/2009 (vec Okresného súdu Trnava vedená pod sp. zn. 12 C 155/2009).

Vec prikazuje až do jej právoplatného skončenia Krajskému súdu v Nitre.

O d ô v o d n e n i e

Predsedníčka krajského súdu v konaní vedenom na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 10 NcC 79/2009 predložila vec na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky z uplatnených všetkými sudcami Krajského súdu v Trnave, pretože žaloba na ochranu osobnosti smeruje proti sudcom Krajského súdu v Trnave Mgr.A.M., JUDr.M.U., JUDr.P.S., JUDr.D.W., JUDr.M.J., JUDr.V.V., JUDr.Ľ.J., JUDr.V.T. a JUDr.D.Š.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Trnave (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť uvedených námietok zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti.

Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí pre zaujatosť (§ 14 až § 16 O.s.p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie vecí nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania vecí buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie vecí pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania vecí pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie vecí nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia vecí pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (viď napríklad Piersack c. Belgicko).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nezaujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (Boekmans c. Belgicko). Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Rozhodujúce nie je len (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt c. Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar c. Spojené kráľovstvo).

Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej

namietat' zaujatost' dôležitú, ale nie rozhodujúcu; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z vyššie uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

Pri posudzovaní dôvodnosti oznámenia označených sudcov o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcov a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednávaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Analýza skutočností uvádzaných označenými sudcami umožňuje podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijatie záveru, že títo sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí.

Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu, sledovanému uvedeným ustanovením, zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: 1/ k veci, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo 2/ k účastníkom konania, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo 3/ k zástupcom účastníkov konania (ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod 2.).

Sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. Katarína Slováčková, Mgr. Fedor Benka, JUDr. Iveta Jankovičová, JUDr. Anton Jaček, JUDr. Eva Barcajová, JUDr. Mária Klepancová, JUDr. Silvia Hýbelová, JUDr. Božena Husárová, JUDr. Róbert Foltán, JUDr. Ľubomír Bundzel ml., JUDr. Jarmila Urbancová, JUDr. Petra Príbelská, JUDr. Daniela Šramelová, JUDr. Vladimír Tencer, JUDr. Janka Klčová zhodne uviedli, že vo veci sa cítia byť zaujatí z dôvodu, že so žalovanými sú v kolegiálnom i priateľskom vzťahu; Mgr. Dušan Čimo uviedol, že žalovaní sú jeho kolegami, s viacerými z nich si tyká a k jednému z nich má blízky priateľský vzťah; JUDr. Andrea Dudášová a JUDr. Ľubica Spálová zhodne uviedli, že sa cítia byť zaujaté, lebo so žalovanými 1/, 3/ a 9/ sú v priateľskom vzťahu; JUDr. Lea Stovičková, JUDr. Magdaléna Krajčovičová a JUDr. Katarína Benczová uviedli, že sa cítia byť vo veci zaujaté vzhľadom na kolegiálny vzťah k žalovaným, pričom k žalovanej 1/ majú priateľský vzťah; JUDr. Ivan Ilavský uviedol, že vo veci sa cíti byť zaujatý, žalovaní sú jeho kolegami a žalovanej 1/ je nadriadený; JUDr. Mária Usačevová, JUDr. Marián Jarábek, Vladimír Vlček, JUDr. Darina Wolfová, JUDr. Pavol Sládok, Mgr. Anna Mizerová, JUDr. Ľuboš Jurkovič sa cítia byť vo veci zaujatí vzhľadom k tomu, že sú účastníkmi konania na žalovanej strane.

Najvyšší súd Slovenskej republiky považoval za potrebné zohľadniť, že každý z vyššie uvedených sudcov (s výnimkou JUDr. Ivana Ilavského) vo svojom písomnom vyjadrení

potvrdili mimo kolegiálneho vzťahu aj existenciu priateľského vzťahu aspoň k jednému z účastníkov konania na žalovanej strane (sudcom predmetného súdu), ktorý ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p. považuje za právne relevantný dôvod pre vylúčenie týchto sudcov z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci pre ich pomer k účastníkom konania; právne relevantný dôvod pre vylúčenie ďalších sudcov z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci pre ich pomer k veci zakladá skutočnosť, že títo sudcovia sú účastníkmi konania na žalovanej strane. Sudca JUDr. Ilavský vyjadril subjektívny pocit zaujatosti vo vzťahu k účastníkom konania odôvodňujúc to existenciou kolegiálnych vzťahov k žalovaným a tiež vzťahom funkčnej nadsadenosti k jednej zo žalovaných, ktoré aj vzhľadom na vyjadrenia ostatných sudcov môžu vzbudzovať obavy a pochybnosti o jeho nezaujatosti; totiž už samotný vnútorný pocit sudcu, i keby vychádzal len zo vzťahu čisto pracovného (kolegiálneho), bolo potrebné zohľadniť a rešpektovať, lebo ak má sudca sám subjektívne pochybnosti o svojej schopnosti prejsť a rozhodnúť vec nestranné a nezaujato, možno mať tieto pochybnosti aj objektívne. V existencii zistených objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Trnave JUDr. Iveta Jankovičová, JUDr. Andrea Dudášová, JUDr. Anton Jaček, JUDr. Ľubica Spálová, JUDr. Magdaléna Krajčovičová, JUDr. Eva Barcajová, JUDr. Mária Klepancová, JUDr. Silvia Hýbelová, JUDr. Katarína Slováčeková, Mgr. Dušan Čimo, Mgr. Fedor Benka, JUDr. Lea Stovičková, JUDr. Ivan Ilavský, JUDr. Daniela Šramelová, JUDr. Marián Jarábek, Vladimír Vlček, JUDr. Vladimír Tencer, JUDr. Darina Wolfová, JUDr. Pavol Sládok, Mgr. Anna Mizerová, JUDr. Janka Klčová, JUDr. Ľuboš Jurkovič, JUDr. Jarmila Urbancová, JUDr. Katarína Benczová, JUDr. Petra Príbelská, JUDr. Mária Usačevová, JUDr. Božena Husárová, JUDr. Róbert Foltán a JUDr. Ľubomír Bundzel ml., **s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 10 NcC 79/2009 (vec Okresného súdu Trnava sp. zn. 12 C 155/2009).

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje aj na to, že procesný predpis v § 14 ods. 1 O.s.p. spája vylúčenie sudcov z prejednávania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [viď tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná. V prípade, ak dôjde k jej naplneniu, je potrebné akceptovať výnimku z významnej ústavnej

zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky)].

Keďže sudcovia Krajského súdu v Trnave boli vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, bolo potrebné vychádzať z ustanovenia § 12 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého ak nemôže príslušný súd o veci konať, pretože jeho sudcovia sú vylúčení (§ 14 O.s.p.), musí byť vec prikázaná inému súdu toho istého stupňa. So zreteľom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky vec až do jej právoplatného skončenia prikázal Krajskému súdu v Nitre.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. januára 2010

JUDr. Vladimír M a g u r a, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková